
Mada – pirklio nauda. Audinių, galanterijos ir plataus vartojimo buitės prekių importas į Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę XVII a. pradžioje

Jūratė Kiaupienė

*Vytauto Didžiojo universitetas,
K. Donelaičio g. 58,
LT-3000 Kaunas*

Straipsnyje nagrinėjamas audinių, galanterijos bei kitų plataus vartojimo buitės prekių importas į Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę XVII a. pradžioje. Remiantis 1600 m. ir 1605 m. Gardino muitinės knygomis aptariama, kas, iš kur, kokias prekes atvežė. Taip pat pateikiami šiuose šaltiniuose užfiksuoti importuotų audinių pavadinimai, nurodoma jų užrašymo originalo – XVII a. pradžios lenkų kalbos – formų įvarovė. Priede skelbiamas vardinis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pirklių, importavusių audinių, galanteriją ir kitas buitės prekes, sąrašas.

Raktažodžiai: audiniai, galanterija, importas, prekyba, pirkliai, XVII a. pradžia, Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė, Gnieznas, Torunė, mugės, Gardinas, muitinė

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kostiumo, arba aprangos, istorikai apie įvairių laikotarpių drabužius, jų madas, siuvėjų amatą dažniausiai sprendžia iš ikonografinės medžiagos, taip pat pasiremia inventoriuose, turto aprašuose, testamentuose užfiksuota informacija. Šiuose šaltiniuose randama nemažai žinių apie audinius, apdailos medžiagas, siuvimo reikmenis¹. Einant šiuo keliu sužinoma apie pavienių, dažniausiai išskirtinę socialinę padėtį užėmusių asmenų turta. Tačiau tai tėra tik fragmentai, neteikiantys išsamaus vaizdo apie vieno ar kito laikotarpio madingus, paklausius, labiausiai pirktus audinius bei kasdieniame gyvenime plačiai naudotus daiktus. Tam reikalingi kito tipo šaltiniai.

Tokiu šaltiniu gali tapti muitinėse vestos knygos, kurių medžiaga savo pobūdžiu iš esmės skiriasi nuo asmeninio turto aprašų. Muito knygose užfiksuoti sisteminiai duomenys leidžia susidaryti bent dalies LDK rinkos panoraminį vaizdą.

Šiame straipsnyje bus aptartas įvežtų audinių, galanterijos ir kitų plataus vartojimo prekių asortimentas, įvardyti pirkliai, nurodyti importo keliai, prekių transportavimo būdai. Priede skelbiamas vardinis pirklių, importavusių tekstilės gaminius, sąrašas. Tyrimas atliktas pasiremęs originaliomis 1600 m. ir 1605 m. Gardino muitinėje lenkų kalba rašytomis senojo muto knygomis².

Šis šaltinis istorikams žinomas, apie jį yra rašę Baltarusijos ir Lenkijos tyrinėtojai, jo medžiagą naudojo įvairiems XVII a. pradžios prekybos istorijos tyrimams, rašė ir apie prekybą audiniais³. Tačiau šie darbai, prieš keletą dešimtmečių paskelbti Baltarusi-

jos bei Lenkijos mokslinėje spaudoje, nebuvo bent kiek plačiau panaudoti Lietuvos tyrinėtojų, rašiusių apie aprangą, audinius, apdailos medžiagas, galanteriją ir kitus buitės daiktus. Tai ir paskatino dar kartą prisiminti šį seniai žinomą, bet toli gražu ne iki galo išnaudotą šaltinį, supažindinti su jo medžiaga ir jos panaudojimo galimybėmis šių dienų Lietuvos skaitytojus, besidominčius XVI–XVII a. LDK gyventojų buityje naudotais audiniais, taip pat importuotais kasdieniais daiktais.

Aptariamose Gardino muitinės knygose padieniui surašyti 1600 m. ir 1605 m. pro šią muitinę važiuavę pirkliai; išvardytos kiekvieno jų vežtos prekės, transportavimo būdas, nurodytas kiekvienos prekės ar prekių rūšies pavadinimas, jų kiekis ar skaičius, užrašyta, iš kur atvežamos, užfiksuoti sumokėto muto dydžiai. Be abejo, Gardino muitinė buvo ne vienintelė, pro kurią atvykdavo pirkliai, gabenę į LDK audinius⁴. Tačiau Gardine vestų knygų duomenų apie importą analizė atskleidžia bendrąsias aptariamų prekių paklausos tendencijas, išryškėjusias XVII a. pradžioje LDK rinkoje.

1600 m. knygoje yra 622 tokie įrašai, 1605 m. – 635. Iš jų matyti, kad 1600 m. pro Gardino muitinę į LDK 69 kartus važiuavo ir muitą už prekes mokėjo pirkliai, vežę audinius, galanteriją ir pan. 1605 m. užfiksuoti 82 tokio pobūdžio įrašai. Susidarė 151 įrašo grupė, teikianti vienuarūšę informaciją apie plataus vartojimo buitės prekių importą XVII a. pradžioje.

Iš jos sužinome, kad pro Gardino muitinę į LDK XVII a. pradžioje audinius, galanteriją ir kitus dir-

binius pirkliai vežė iš Gniezno ir Torunės. Šiuose Lenkijos miestuose aptariamuoju laikotarpiu veikdavo didelės mugės.

Gniezno mugės, kaip ir netoliese esančios Poznanes, žinomos nuo XV amžiaus. XVI – XVII a. pradžioje Gniezne kasmet vykdavo šv. Vaitiekaus (balandžio 23 d.) ir šv. Baltramiejaus (rugpjūčio 24 d.) mugės, į kurias suvažiuodavo pirkliai iš Vakarų ir Rytų Europos, būdavo sudaromos bei realizuojamos ankstesnės pirkimo ir pardavimo sutartys, teikiamos kredito paslaugos. Gniezne intensyviai prekiauta tekstilės, galanterijos ir kitais paklausiais gaminiais, atvežtais iš Vokietijos, kitų kraštų bei pačios Lenkijos. Tarpininkavimu tiekiant Gnieznui audinius nuo XVI a. užsiėmė Gdansko pirkliai, buvę vakarietišku tekstilės gaminių perpardavėjais⁵.

Torunėje nuo XV a. II pusės kasmet būdavo organizuojamos trys mugės. Pirmoji, žiemos mugė, vykdavo per Tris Karalius, antroji, vasaros mugė, – gegužės arba birželio mėnesį (jos organizavimo laikas ne kartą keitėsi), trečioji, rudens mugė, būdavo rengiama rugpjūčio arba rugsėjo mėnesį, nors vadinta Simono ir Judos muge (šventė – X. 28). Į Torunę suvažiuodavo daug pirklių tekstilinių iš Čekijos, Silezijos, kitų Vokietijos žemių⁶.

Kelias iš LDK į Gniezną bei Torunę ėjo pro Gardiną, juo ir važiuodavo pirklių vežimai į mugės ir atgal. Daugiausia, 54 kartus, pro Gardino muitinę 1600 m. ir 1605 m. audinius, galanterijos ir kitas buitines prekes iš Gniezno bei Torunės į LDK įvežė Mogiliovo pirkliai, 38 kartus – Minsko, 19 kartų – Slucko. Kai kurie iš jų per vienerius metus įvežė prekių po 2 ir daugiau kartų. Rečiau šioje muitinėje audinius ir kitas su jais įvežamas prekes deklaravo pirkliai iš Vilniaus, Naugarduko, Gardino, Nesvyžiaus, Tikocino ir kitų miestų⁷.

Audiniai sudarydavo šių importuojamų prekių didžiąją dalį. Kartu su audiniais dažnai būdavo atvežama galanterija bei kitos plataus vartojimo prekės: įvairios medžiagos, naudotos siuvinių apdailai (juostelės, kaspinėliai, gumytės, kilpos, spurgai, kutai ir pan.), vilnoniai ir šilkiniai verpalai, siūlai, siuvimo reikmenys, diržai, dirželiai, sagos, segtukai, smeigtukai, metaliniai blizgučiai, pirštinės, kepurės, skrybėlės, kojinės, kojinautės, rankšluosčiai, staltiesės, popierius, tymas ir jo dirbiniai, įvairūs dažai, sidabras tapybai, auksas apdailos darbams, klijai, kauliniai bei metaliniai peiliai, kardai, šautuvai, parakas, kirviai, vamzdeliai, lošimo kortos, cukrus, razinos, riešutai, ryžiai, kmynai, svogūnų ir agurkų sėklos, anyžius, aliejus, įvairūs prieskoniniai. Kartais kartu su išvardytomis prekėmis nedideliais kiekiais būdavo atvežamas plienas, varis, žalvaris, alavas, taip pat viela. Stambieji audinių pirkliai vienu kartu Gardino muitinėje deklaravodavo prekes, gabenamas ne vienu, o keliais ar net keliolika prekių vežimų.

Antai 1605 m. vasario 3 dieną Mogiliovo pirklys Vasilijus Jakimovičius (Wasiley Jakimowicz) Gardino muitinėje sumokėjo muitą už įvairius audinius ir kitas prekes, iš Torunės atgabentas 12 vežimų. Tų pačių metų gegužės 20 d. tas pats pirklys V. Jakimovičius 5 vežimais vežėsi prekes iš Gniezno⁸.

Dešimčia vežimų iš Gniezno 1605 m. gegužės 20 dieną įvairius audinius, popierių, lošimo kortas, peilius, adatas, segtukus, sagas, raištelius, kitus smulkius daiktus bei tris centnerius plieno vežėsi dar vienas Mogiliovo pirklys Kuprejus Onikiejevičius (Kuprej Onykieiewicz)⁹.

Pirkliui iš Minsko Ivanui Baburkai (Iwan Baburka) priklausiusios prekės 1600 m. net tris kartus buvo apmuitintos Gardino muitinėje: vasario 2 d. jis pats vežėsi audinius ir peilius iš Torunės, gegužės 21 d. šio pirklio prekes iš Gniezno 4 vežimais gabeno tarnas Chomionovičius (Chomionowicz), rugsėjo 22 d. dar kartą I. Baburka grįžta iš Gniezno su audiniais¹⁰.

Tyrinėtojai sutaria, kad į LDK daugiausia buvo importuojama įvairių rūšių gelumbė (šalt. – *sukno*). *Gelumbe* vadintas tankus, lygus vilnonis audinys, kuris dažniausiai būdavo audžiamas iš pašukinės vilnos, kartais gelumbės pagrindui naudota šukuotinė vilna¹¹.

1600 m. ir 1605 m. iš Gniezno ir Torunės dažniau vežta kelių rūšių gelumbė.

Per 100 įrašų 1600 m. ir 1605 m. Gardino muitinės knygoje liudija, kad buvo importuota įvairių rūšių vadinamojo **falendišo**, arba **liundišo** (šalt. – *falendiszu, falędiszu, falendyszu, faliendyczu, falindysz, faliundysz, faliundysz brunatnego, felendysz, liudiszu, liundiszu, liundysz, liunski, liunsky, liunskich, liunskiego, luindiszu, luinsky, lundiszu, lunski, lunsky, lunskiego*; galbūt – *kundiszu, kunsky*).

Istoriografijoje aiškinama, kad šios gelumbės pavadinimas atsirado iš vokiškų žodžių *fein lundisch*, reiškusių – plona Londono gelumbė, derinio. Ši gelumbė apibūdinama kaip vidutinės kokybės tankus, storas ir minkštas audinys, gamintas Anglijoje, Olandijoje ir Italijoje, kuri importuoti į Lenkiją pradėta XIV a. Iš *falendišo*, arba *liundišo*, būdavo siuvami vyriški drabužiai bei viršutiniai apsiaustai¹².

Kita vertus, tyrinėtojai atkreipia dėmesį, kad buvo skirtumas tarp *falendišo* / *liundišo* ir vadinamosios **Londono gelumbės** (*lunskie, liunskie*). Ši gelumbė buvo geresnės kokybės ir brangesnė.

Ta pati *Londono gelumbė*, XVII a. pradžioje nemažais kiekiais importuota į LDK, žinota ir kitu vokiškos kilmės pavadinimu – **šyftuchas** (šalt. – *szytafu, szyftuchu, szyftuchu czrnego, szyftuchu gdanskiego, szytufa, szytufu, szyfuhu, szyftusu, szyftusu slionskiego szyftusu*)¹³. Šiuo pavadinimu užrašytos gelumbės randame dar 30-ye Gardino muitinės knygų įrašų.

Iš aptariamame šaltinyje pateiktų šios gelumbės pavadinimų matome, kad į LDK buvo importuojama ir geresnės, ir prastesnės kokybės tos pačios rūšies gelumbė. Tai patvirtina ir faktas, kad muitinės knygoose *falendišas / liundišas, Londono gelumbė* bei *šyftuchas* užrašomi atskirai.

Tarp Minsko pirklio Ivano Baburkos, 1600 m. tris kartus vežusio iš Gniezno ir Torunės audinius, prekių randame užrašytus 65 ir 42 uolekčius (šalt. – *lokci*) *falendišo*, 66 ir 12 ritinių (šalt. – *postawów*) *Londono gelumbės*, taip pat 5 ritinius *Gdansko šyftucho*¹⁴. *Falendišas, Londono gelumbė, šyftuchas* skyriumi nurodyti ir Minsko pirklio Michalo Filipovičiaus (Micahał Filipowicz) prekių sąrašė 1605 m.¹⁵

Maždaug 90 kartų tarp importuotų audinių randame paminėtą gelumbę **karazėja** (šalt. – *karazey, karazey rozney, karazi, karazy, karazie, karazyey, karaziey slianskiy, karazyey zolty, karazieie, karazii, karazyi, karazyie, karazyiey, karazyny, karsie, karzy, karzy slianskiy*).

Karazėja (nuo angl. *kersey*) vadinama lengvas, pigus audinys, austas iš prastos rūšies šukuotinės vilnos arba iš brangesnės gelumbės rūšių atliekų, dažytas ryškiomis spalvomis. Į Lenkiją *karazėja* pradėta importuoti iš Vakarų Europos XIV a., XVI a. pabaigoje pradėta austi Gdanske, XVII a. – Silezijoje (žr. šalt. – *karaziey slianskiy, karzy slianskiy*). Iki XVIII a. pradžios naudota kaip nebrangus audinys rūbams siūti¹⁶.

Gelumbė iš Giorliko (*gierlice, gierlice prosty, gierlic prostych, gierlici, gierlicy, girlice, girlici*). Ši įvairiomis spalvomis dažytos nelabai brangios gelumbės rūšis buvo gaminama Giorliko miesto (vok. Görlitz, lenk. Zgorzelec) audėjų¹⁷. Gardino maito knygoose rasta maždaug 70 įrašų apie įvežtą šios rūšies gelumbę.

Gelumbė / drobė iš Glogovo (lenk. – Głogów) (*glagowskich, glagowskich glagowskich aksamitu, glagowskich czarnych, glogow[skiego], glogowsky, glogowsky, glogowskich, glogowskych, galbūt – glocky, glocki, glockich, sukna glockiego*).

Glogovas buvo žinomas tekstilės centras Silezijoje. Čia buvo audžiama ne tik gelumbė, bet ir drobė. Dideliais kiekiais Glogovo audiniai būdavo vežami parduoti į Gniezno muges¹⁸. Mūsų šaltinis liudija, kad Glogovo audiniai, ir gelumbė, ir drobė, XVII a. pradžioje buvo paklausūs LDK. Sudėtingiau būtų nustatyti, kiek buvo įvežta gelumbės, kiek drobės, nes šaltinyje ne visada nurodoma audinių iš Glogovo rūšis. Tačiau vien įrašų, kuriuose labai aiškiai nurodoma, kad vežama *Glogovo drobė* (šalt. – *plotna glagowskiego, plotna glogow, plotna glogowskiego*), suskaičiavau per 50. Maždaug antra tiek, matyt, buvo įvežta *Glogovo gelumbės* (šalt. – *sukna glagowskiego, sukna glogowskiego*).

Moravijos, arba moraviška, gelumbė (šalt. – *morawsky, morawskych, morawskiego, murawskich, mu-*

rawskiego) į Lenkiją buvo importuojama iš Moravijos; audinių pirkliai didmenininkai, supirkę ją Gniezno ir Torunės mugėse, veždavo toliau į LDK. 1600 m. ir 1605 m. Gardino muitinės knygoose rasta maždaug 100 įrašų, patvirtinančių, kad pirkliai turėdavo nuo kelių iki kelių dešimčių ritinių *moraviškos gelumbės*.

Daug buvo atvežama gelumbės, kuri mūsų šaltinyje vadinama *sukno sinogorskie, sinohorskie*. Tai greičiausiai Silezijos tekstilinių gelumbė kaip ir *szebedzinskie, szibedzinskie, szwebedzinskie, szwiebodzinskie, szwirboczinskie, zelonogosky, zielionogorskie, zielonogorskie, zielionohorskie, zielonohorskie, gurskich szarych, zeganskie*¹⁹, kurios dideli kiekiai buvo importuoti pro Gardino muitinę.

Kur kas mažesniais kiekiais per Gniezno bei Torunės muges į LDK būdavo įvežama pigi gelumbė, pagaminta Brandenburgo žemės audėjų; šaltinyje rasiame užrašyta: *lambarskiego, liambarskich*²⁰.

Palyginti nedaug XVII a. pradžioje į LDK rinką importuota pagal gaminimo vietą vadintos **Gdansko gelumbės**, storos, putlios angliškos **gelumbės iš Noridžo** (šalt. – *norski, norsky, norskich czarnych, norskych*), XVII–XVIII a. naudotos viršutiniams drabužiams siūti²¹, taip pat vadinamosios **angliškos gelumbės** (šalt. – *sukna angielskiego*).

Nedideliais kiekiais importuodavo aptariamam laikotarpiu ir **kirą** (šalt. – *keru, kierow, kieru, kirrow*), storą, prastos kokybės, veltu paviršiumi, įvairiai dažytą gelumbę, austą Silezijoje bei įvairiose Lenkijos tekstilės įmonėse²².

Palyginti nedaug buvo atvežta ir vadinamojo **araso / haraso** (šalt. – *arazu, arusu, arusu do pałow, arazu szrokiego*) – šiurkštaus, lengvo vilnonio audinio, austo iš prastesnės kokybės šukuotinės vilnos; austas drobės pynimu, dažytas ryškiomis spalvomis į Lenkiją pradėtas importuoti XIV a. Iš šio audinio būdavo siuvamos suknelės, kelnės, vienuolių drabužiai, vyriški drabužiai, gaminami diržai, naudojamas pamušalams²³.

Vos po keliolika kartų tekstilės pirklių importuojamų prekių kroviniuose paminėtas pigus vilnonis audinys, vadinamasis **sideras / šideris** (šalt. – *sideru, syderu, szydera, szyderu*), bei įvairių rūšių, dažniausiai pilkos bei juodos spalvos, **paprasta gelumbė** (*sukna prostego, sukien prostych, sukna prostego rozney masci, prostych roznych, prostych szarych, prostych czarnych*).

Gana daug buvo atvežama audinių, austų ne tik iš grynos vilnos, bet ir iš vilnos, derintos su medvile ar linu.

LDK rinkoje XVII a. pradžioje paklausus tokio tipo audinys buvo vadinamasis **moheris** (šalt. – *mo-haiaru, muchaiaru, muchaieru, muhoiari*). Taip buvo vadinama įvairių rūšių minkšta gelumbė, kuri galėjo būti ir pigesnė, ir brangi, austa iš Angoros ožkų vilnos, jos pagrindas galėjo būti ir medvilninis. Iš

šio audinio buvo siuvas suknelės, vyriški drabužiai. *Moheris* dar skirstytas į turkišką (šalt. – *mohairu tureckiego, muchaiaru tureckiego*), vokišką (šalt. – *mohairu niemieckiego, muchaiaru niemieckiego*), Venecijos (šalt. – *muchaiaru weneckiego*) bei Gdansko (šalt. – *nenurodyta*), minimas paprastas (šalt. – *mohairu prostego*) ir veltas (šalt. – *mohairu kosmatego*)²⁴. Daugiausia XVII a. pradžioje pro Gardino muitinę buvo importuota *vokiško moherio*.

Barchanas / barkanas (šalt. – *barchanu, barhamu, barhanu*) – taip pat dažna importo prekė XVII a. pradžios tekstilės pirklių vežimuose. Tai – minkštas, storesnis už flanelę, pusiau vilnonis, rečiau grynos vilnos, audinys. *Barchanas* būdavo audžiamas ir pusiau lininis – pusiau medvilninis, dažytas ryškiomis spalvomis, kartais puoštas atlaso ruoželiais. Šio audinio kilmė – arabų kraštai, Europoje žinomas nuo X a. Į Gniezno ir Torunės muges dažniausiai būdavo atvežamas iš Vokietijos žemių. Iš *barchano* siūti pigūs bei vaikiški drabužiai, šilti baltiniai, kelnės²⁵.

Panašiai kaip *barchanas*, paklausus buvo ir **cvilichas / cvilikas** (šalt. – *cwilichow, cwilichowskich, cwilichu, cwyllichu, cwiliehu, cwilihowskich, cwilihu, cwilikowskich, cwyluichu*). Tai – lininis arba iš kanapių, vėliau – iš medvilnės arba iš įvairaus pluošto mišinio austas audinys, dažniausiai atvežamas iš Vokietijos, austas ir Lenkijoje. *Cvilichas* naudotas pigiems drabužiams, baltiniams, patalynei siūti²⁶. XVII a. pradžios Gardino muitinės knygoje yra įrašų, kad nedideliais kiekiais importuota ir gelumbė, vadinta *cvilichu / cviliku* (šalt. – *sukna cwilichowskiego, sukna cwylichowskiego*).

Kur kas mažiau importuota vadinamojo **anskoto / hanskoto** (šalt. – *anskota prostego, anskotu, hanskotu*) – pigaus, lengvo pusvilnonio audinio drabužiams, kurio pagrindas būdavo lininis arba medvilninis, austas pamėgdžijant viduramžių flanelinius audinius. Šio audinio pavadinimas kildinamas iš Nyderlandų miesto Hondschoote²⁷.

Nemažais kiekiais į LDK XVII a. pradžioje iš Gniezno ir Torunės mugių buvo atvežama įvairių drobių iš linų, medvilnės bei kanapių. Šie audiniai priklausomai nuo kokybės naudoti baltiniams, vasariniams drabužiams, patalynei, staltiesėms, maišams siūti.

Gardino muitų knygos liudija, kad paklausiausia rinkoje buvo minėtoji *Glogovo drobė*, taip pat **Kelno drobė** (šalt. – *plotna: koleskiego, kolęckiego, kolenskiego, kolienskiego, kolinskiego*), kurią į muges Lenkijoje atveždavo Nyderlandų ir Vokietijos pirkliai²⁸.

Plonų importinių audinių asortimentą papildydavo retas, beveik permatomas lininis audinys, storesnis ir prasčiau išbalintas nei *batistas*, – **rumbelis** (šalt. – *rabkow, rąbkow, rambkow, rąmbkow*). Gniezno ir Torunės mugėse XVII a. pradžioje prekiauta tiek importiniu, atvežtu iš Nyderlandų (šalt. – *rąbku*

flianskiego, rąmbkow flanskich), tiek Silezijoje (šalt. – *rąbkow sliąskich*) ir Lenkijoje pagamintu *rumbeliu* (šalt. – *rabkow polskich, rąbkow polskych*), iš kurio buvo siuvas suknelės, daromos skaros ir apdangalai²⁹. LDK pirklių vežimuose XVII a. pradžioje *rumbelis* buvo dažnas audinys.

Medvilnė (šalt. – *bayky, bayki, bayki czerwonej, bayki prostey, bayki prostey sliansky*), **medvilnėlė** (šalt. – *bawelnianek, bawelnica*), **bagazija** (šalt. – *bagazie, bagazic, bagazu*), prastos kokybės **drobė**, kuri buvo vadinama nuo vokiško žodžio *Auschus* (šalt. – *plotna: ansusu, ausasu, aususu, awszusu*), papildydavo LDK rinkoje paklausių medvilninių audinių, naudotų įvairiems siuviniams, asortimentą.

Mažai paklausus, sprendžiant iš Gardino muitinėje deklaruoto kiekio, buvo iš medvilnės arba šilko austas **boratas** (šalt. – *boraciku, borateku liekkiego, buraciku, buratu prostego*), vadinamasis **pakliakas** (šalt. – *pakliaku, pakliaku astrodomskiego*) – stora, šiurkšti gelumė, kartais – pusvilnonis audinys, taip pat prastesnės kokybės plonas, retas vilnonis audinys **kamlotas** (šalt. – *camlietu*), kurio pagrindas galėjo būti šilkinis, lininis ar kanapių pluošto.

Šilkinų bei pusšilkinų, kitų brangių importinių audinių Gardino muitinėje XVII a. pradžioje buvo surašyta kur kas mažiau nei vilnonių, lininių ar medvilninių.

Dažniausiai LDK pirkliai atveždavo **kitaiką** (šalt. – *kitayki, kitayky, kitayki dupli, kitayki prostey*). Tai buvo plonas, gana tankus, lygus, vienspalvis arba besimainančių spalvų paprasčiausias ir plačiausiai naudotas šilkinis audinys. Ausdavo jį Rytuose, XVII a. į Lenkiją atveždavo iš Turkijos. XVII a. pradžioje turkiškos kitaikos sandėliuose turėdavo vos ne visos audiniai prekiavusios krautuvės Lenkijoje³⁰.

Per Gardiną įveždavo **aksomo** (šalt. – *aksamitu, aksamytu, aksomitu, jaksamitu*) bei **pusaksomis** (šalt. – *poluaksamitu, poluaksamytu*).

Aksomas buvo gaminamas tiek Rytuose – Persijoje, Turkijoje, tiek ir Vakarų Europoje, taip pat Lenkijoje, o XVII a. I pusėje žinomas aksomininkų cechas, buvęs Vilniuje. Iš sudėtingo audimo bei dekoravimo dviejų pagrindų audinio buvo siūti brangūs drabužiai. Gardine buvo apmuitinti lygaus, raštuoto, bei vadinamojo *lengvo aksomo* audiniai³¹.

Pusaksomis – dvigubas vilnonis arba medvilninis audinys, panašus į aksomą, gamintas nuo XVI a. Lenkijoje ir naudotas pigiems drabužiams siūti³².

Dar retesnis aptariamų pirklių vežimuose dvipusis šilkinis, lininis ar vilnonis, dažniausiai vienspalvis besimainantis **damastas** (šalt. – *adamasku prostego, adamastku zoltego, adamaszu*), naudotas drabužiams, sienų ir baldų apmušalams, specialiems apdangalams; taip pat **atlasas** (šalt. – *atlasu, atlasu gladkiego, atlasu wzoristego*) ir brangus, aukštos kokybės, šilkinis, siuvinėjimą primenantis raštuotas audinys **tabinas**

(šalt. – *tabinku dartego, tabinku wzoristego*), naudotas moteriškoms suknelėms ir brangiai patalynei, bei prašmatnus, auksu žėrintis **brokatas** (šalt. – *zlotoglowu*), kurio gamyba XVI–XVII a. garsėjo Florencija³².

Didžiausią šių prašmatnių, brangių audinių krovinį 1605 m. sausio 25 d. iš Torunės atsivežė garsusis Vilniaus pirklys Kornelius Vinbultas (šalt. – Kornelius Winbult). Skryniose jis turėjo 40 uolekčių *brokato*, 65 uolekčius raštuoto *atlaso*, 50 uolekčių geltono *damasto* ir 50 uolekčių *kitaikos*. Jokių kitų audinių šis pirklys nesivežė³³.

K. Vinbulto pavyzdys yra išimtinis. Dažniausiai audinių pirkliai iš Gniezno ir Torunės mugių vienu transportu į LDK importuodavo įvairų kiekį skirtingų rūšių audinių.

Kaip dažniausiai atrodydavo vieno pirklio didmenininko vežtų audinių ir kitų prekių asortimentas, galima pamatyti iš Minsko pirklio Pavolo Filipovičiaus (Pawel Filipowicz) 1600 m. sausio 31 d. iš Torunės per Gardiną atvežto krovinio. Jį sudarė 32 ritiniai *karazijos*, 5 ritiniai *Londono gelumbės*, 450 uolekčių įvairių rūšių *falendišo*, 3 ritiniai gelumbės, vadintos *šyftuchu*, 6 ritiniai *Moravijos gelumbės*, 69 ritiniai įvairios *paprastos gelumbės*, dar 10 ritinių kitokios gelumbės, 51 ritinys *moherio*, 30 ritinių *lenkiškos drobės*, 81 uolektis *paprastos kitaikos*, 170 uolekčių *lengvojo aksomo*, 7 ritiniai *kamloto*, 5 ritiniai *cviliko*, 2 ritiniai *barchano*, 22 uolektys juodo pamušalinio audinio. Kartu su šiais audiniais pirklys vežėsi turkiškų skarelių, apklotų, cukraus, gvazdikų, cinamono, šafrano, anyžiaus, mažų ir didelių razinų, migdolų, smulkių kasdienių prekių už 50 lenkiškų auksinų³⁴.

Tarp Minsko pirklio Danieliaus Masliankos (Daniel Maslianka) 1605 m. rugsėjo 18 d. iš Gniezno mugės vežtų prekių rasime įvairų kiekį *falendišo*, *Londono*, *Moravijos*, *Giorliko* ir kitų rūšių *gelumbės*, *karazijos*, *medvilnės*, *cviliko*, *vokiško moherio*, *Glogovo drobės*, *barchano*, *rumbelio*, *medvilnelės*. Greta audinių šis pirklys importavo popierių, vyriškas, moteriškas ir vaikiškas kojines bei kojinaites, tymą, kilpas³⁵.

* * *

Duomenų apie įvairių tekstilės gaminių bei kitų plataus vartojimo buties prekių importą į Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę iš Gniezno ir Torunės mugių pro Gardino muitinę XVII a. pradžioje analizė parodė:

– Pagrindinė importo prekė buvo audiniai. 1600 m. ir 1605 m. į LDK vidaus rinką buvo atvežta 40-ies pavadinimų vilninių, pusvilninių, medvilninių, lininių, šilkinų, pusšilkinų įvairios kokybės ir kainos audinių, pagamintų Vokietijos, Čekijos, Anglijos, Nyderlandų, Lenkijos ir kitų kraštų tekstilės įmonėse.

– LDK pirklių reguliarios išvykos į Gniezno ir Torunės muges, audinių, galanterijos ir kitų plataus vartojimo buties prekių importo apimtys leidžia pavadinti juos XVII a. pradžios pirkliais didmenininkais, aptarnavusiais vidaus rinką.

– Aptartų importo prekių asortimento įvairovė, platus kainų spektras byloja apie LDK vidaus rinkoje XVII a. pradžioje egzistavusios paklausos apimtį, rodo, kad šios prekės buvo skirtos įvairių socialinių sluoksnių bei turinės padėties pirkėjams, masiniam vartotojui.

Priedas. Vardinis pirklių, 1600 m. ir 1605 m. importavusių į Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę audinių, galanteriją ir kitas plataus vartojimo buties prekes, sąrašas*

1. Afanasowic Josko (Mogiliovas, 1605)
2. Andreiewicz Jermoła (Vilnius, 1605)
3. Andrzejewicz Cieliey (Mogiliovas, 1600)
4. Andrzejewicz Cieliey (Mogiliovas, 1600)
5. Andrzejewicz Mikita (Mogiliovas, 1600)
6. Andrzejewicz Mikita (Mogiliovas, 1600)
7. Antonowicz Hawril (Mogiliovas, 1605)
8. Arcimowicz Andrey (Minskas, 1605)
9. Baburka Iwan (Minskas, 1600)
10. Baburka Iwan (Minskas, 1600)
11. Baburka Iwan (Minskas, 1600)
12. Benyamowicz Saliamon (Gardinas, 1605)
13. Beniamowicz Saliamon (Gardinas, 1605)
14. Besmiernowicz Hrehory (Minskas, 1605)
15. Bildziukowa Mikołajowa (Vilnius, 1605)
16. Boburka Roman (Minskas, 1605)
17. Boburka Wasiley (Minskas, 1605)
18. Chomycz Hriszko (Kopysius, 1605)
19. Cimofiejewicz Bohdan (Naugardukas, 1605)
20. Condrat, sluga Pani Harasimowny (b.v., 1600)
21. Daniłowicz Mikita (Sluckas, 1605)
22. Dronic Niefiod (Mogiliovas, 1600)
23. Dziemientiewicz Nikipor (Mogiliovas, 1600)
24. Fedorowicz Iwan (Naugardukas, 1605)
25. Fiedorowicz Iwan (Naugardukas, 1605)
26. Fiedorowicz Parchim (Mogiliovas, 1605)
27. Filipowicz Jan (Minskas, 1600)
28. Filipowicz Jan (Minskas, 1605)
29. Filipowicz Michał (Minskas, 1600)
30. Filipowicz Michał (Minskas, 1605)
31. Filipowicz Michał (Minskas, 1605)
32. Filipowicz Pawel (Minskas, 1600)
33. Filipowicz Pawel (Minskas, 1605)
34. Filipowicz Pawel (Vilnius, 1605)
35. Filipowicz Sanko (Minskas, 1605)

* Pavardės rašomos alfabeto tvarka taip, kaip užrašyta šaltinyje. Skliaustuose nurodoma vietovė, iš kurios yra pirklys, ir metai, kada jis mokėjo muitą Gardino muitinėje.

36. Harosimowicz Iwan (Šklovas, 1600)
37. Haznyc Mikolay (Lukiškės, 1605)
38. Hołodeyski (Fiodorowicz) Włas (Minskas, 1605)
39. Hriczkowicz Lewon (Mogiliovas, 1605)
40. Hriskowicz Maksim (Mogiliovas, 1605)
41. Yakymowicz Ywan (Minskas, 1605)
42. Yakimowicz Wasiley (Mogiliovas, 1605)
43. Ychnatowicz Dziemyd (Mogiliovas, 1605)
44. Ihnatowicz Dzimitr (Mogiliovas, 1600)
45. Ihnatowicz Jakim (Orša, 1600)
46. Ywanowicz Jacko (Sluckas, 1605)
47. Iwanowicz Iwan (Mogiliovas, 1600)
48. Iwanowicz Taras (Mogiliovas, 1600)
49. Jakimowicz Iwan (Minskas, 1600)
50. Jakimowicz Iwan (Minskas, 1605)
51. Jakymowycz Iwan (Minskas, 1605)
52. Jakimowicz Jesiff (Mogiliovas, 1600)
53. Jakymowicz Osiph (Mogiliovas, 1605)
54. Jakimowicz Wasiley (Mogiliovas, 1605)
55. Jakimowicz Wasiley (Mogiliovas, 1600)
56. Jakimowicz (Minskas, 1600)
57. Jędryaszowycz Szymon (Minskas, 1605)
58. Jewsieiewicz Siemen (Minskas, 1600)
59. Jona (Gardinas, 1605)
60. Juhnowicz Mychayło (Sluckas, 1605)
61. Juriewicz Ihnat (Sluckas, 1600)
62. Juriewicz Ihnat (Sluckas, 1605)
63. Jurkowicz Hryszko (Mogiliovas, 1600)
64. Juskowicz Yihnat (Sluckas, 1605)
65. Karpowicz Jiow (Mogiliovas, 1605)
66. Karpowicz Iwan (Mogiliovas, 1600)
67. Kiewkowicz Paweł (Sluckas, 1600)
68. Koliedelsky Włas (Minskas, 1600)
69. Kuliewicz Fillion (Bielskas, 1605)
70. Kuncowicz Izak (Vilnius, 1605)
71. Kuprianowicz Bogdan, syn Mikolayia (b.v., 1600)
72. Kuzmicz Chilimon (Mogiliovas, 1600)
73. Kuzmicz Chilimon (Mogiliovas, 1600)
74. Kuzmicz Fillion (Mogiliovas, 1600)
75. Kuzmicz Hilimon (Mogiliovas, 1605)
76. Kuzmicz Hilimon (Mogiliovas, 1605)
77. Kuznyc Mykolay (Lukiškės, 1605)
78. Liewkowicz Paweł (Sluckas, 1600)
79. Łukaszewicz Hrehory (Nesvyžius, 1605)
80. Łukianowicz Sawa (Mogiliovas, 1605)
81. Lukianowicz Sawa (Mogiliovas, 1600)
82. Marcinowicz Grigier (Vilnius, 1605)
83. Maslianka Daniel (Minskas, 1600)
84. Maslianka Daniel (Minskas, 1600)
85. Maslianka Daniel (Minskas, 1605)
86. Maslianka Dmitr (Minskas, 1605)
87. Maslianka Dmitr (Minskas, 1605)
88. Maslianka Dzmitr (Minskas, 1600)
89. Maslianka Michał (Minskas, 1605)
90. Michayłowicz Stefan (Sluckas, 1605)
91. Michayłowicz Iwan (Mogiliovas, 1600)
92. Michayłowicz Jarmoła (Mogiliovas, 1600)
93. Michayłowicz Stefan (Sluckas, 1605)
94. Moisiejewicz Żdan (Mogiliovas, 1600)
95. Morduchaiewycz Jakub (Tikocinas, 1605)
96. Morduchaiowicz Jakub (Tikocinas, 1605)
97. Okulicz Furs (Minskas, 1600)
98. Oleksiejewicz Hryhory (Mogiliovas, 1600)
99. Oliksiejewicz Hrihory (Mogiliovas, 1600)
100. Olifierowicz Koscia (Kopysius, 1605)
101. Onykieiewicz Kuprey (Mogiliovas, 1605)
102. Onykieiewicz Kuprey (Mogiliovas, 1605)
103. Onykieiewicz Kuprej (Mogiliovas, 1605)
104. Onikowicz Kupryey (Mogiliovas, 1600)
105. Onokowicz Fil (Mogiliovas, 1600)
106. Onoprowicz Jermola (Mogiliovas, 1600)
107. Outuskowicz Hapriey (Mogiliovas, 1605)
108. Pasamanik Didrih (Vilnius, 1605)
109. Paskiewicz Iwan (Minskas, 1600)
110. Paskowicz Iwan (Minskas, 1605)
111. Pawłowicz Kuzma (Mogiliovas, 1600)
112. Pawłowicz Kuzma (Mogiliovas, 1600)
113. Piperman Hanus (Vilnius, 1605)
114. Pocinkowicz Omelian (Sluckas, 1605)
115. Pocinkowicz Omilian (Sluckas, 1605)
116. Radkiewicz Bogdan (Mogiliovas, 1600)
117. Radzkowicz Bogadan (Mogiliovas, 1600)
118. Saliamon (Gardinas, 1605)
119. Samsonowicz Hrisko (Bychovas, 1605)
120. Saroicz Siemion (Mogiliovas, 1600)
121. Sawicz Siemien (Minskas, 1600)
122. Sawicz Siemien (Minskas, 1605)
123. Sawicz Siemion (Minskas, 1600)
124. Serieiewicz Cichon (Naugardukas, 1600)
125. Siemienowicz Hryszko (Mogiliovas, 1600)
126. Siemienowicz Iwan (Mogiliovas, 1600)
127. Siemionowicz Włas (Mogiliovas, 1600)
128. Sierhieiewicz Cimofiey (Naugardukas, 1600)
129. Sierhieiwicz Cimofiey (Naugardukas, 1605)
130. Sitnycky Jedrey (Gardinas, 1605)
131. Sluszczycz Ivan Fiedorowicz (Naugardukas, 1600)
132. Swiridowicz Ofanas (Mogiliovas, 1600)
133. Swirsiuwicz Cimofiey (Naugardukas, 1600)
134. Szembiekowicz Fiedor (Zblianai, 1605)
135. Szmoilowicz Ilia (Gardinas, 1600)
136. Szmoilowicz Ilia (Gardinas, 1600)
137. Szolomowicz Hryhorey (Minskas, 1600)
138. Szostka Roman (Vilnius, 1605)
139. Tanatorowicz Jozeph (Lukiškės, 1600)
140. Tarsowicz Iwan (Mogiliovas, 1600)
141. Wasilewicz Dziemyd (Mogiliovas, 1605)
142. Wasilewicz Dziemid (Mogiliovas, 1605)
143. Wasilewicz Iwan (Nesvyžius, 1605)
144. Winbult Kornelius (Vilnius, 1605)

145. Woytorowicz Stifan (Sluckas, 1600)
146. Woytowic Bohdan (Sluckas, 1605)
147. Woytowic Omelian (Sluckas, 1605)
148. Woytowic Omelian (Sluckas, 1605)
149. Woytowicz Omelian (Sluckas, 1605)
150. Woytowicz Omelian (Sluckas, 1605)
151. Woytowicz Stefan (Sluckas, 1600)

Gauta 2003 03 20

Nuorodos ir paaiškinimai

- ¹ Pl. žr.: V. Cibulskas, Įvežtiniai meniniai ir buitiniai dirbiniai Lietuvoje, *Europos dailė. Lietuviškieji variantai*, Vilnius, 1994, p. 173–190; R. Guzevičiūtė, Nepublikuoti XVI amžiaus Lietuvos bajorų kostiumo istorijos šaltiniai, *Lituanistika*, 1996, Nr. 4(28), p. 68–78; R. Guzevičiūtė, Apranga, *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos kultūra. Tyrinėjimai ir vaizdai*, sudarė V. Ališauskas, L. Jovaiša, M. Paknys, R. Petrauskas, E. Raila, Vilnius: Aidai, 2001, p. 32–43; M. Matušakaitė, *Apranga XVI–XVIII a. Lietuvoje*, Vilnius: Aidai, 2003.
- ² Regestr myta starego Komory mytney Grodzienskiey za rok 1600. miesiaca January 11 dnia. Za sprawowania minie Stefana Ilkovicza, *VUBRS*, f. 4-A 2106; Reistr myta starego komori grodzienskiey na rok 1605 odnia 11 Ianvari, ten pat, f. 4-13161 (A-372).
- ³ В. Мелешко, Новые белорусские таможенные книги первой половины XVII в., *Исторический архив*, 1960, т. 4, с. 201–203; J. Topolski, *Gospodarka Polska a Europejska w XVI–XVIII wieku*, Poznań, 1977, s. 182–258 [*Rola jarmarków Gnieźnieńskich w handlu Europejskim od XV do XVII wieku*]; Z. Guldon, L. Stępkowski, *Z dziejów handlu Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku. Studia i materiały*, Kielce, 1980, s. 43–53 [*Handel Torunia z Wielkim Księstwem Litewskim w początkach XVII wieku*], s. 216, tab. 2. [*Handel Torunia w świetle rejestrów komory grodzienskiej z lat 1600 i 1605*], s. 217–223, tab. 3. [*Zakupy kupców białoruskich w Toruniu w 1600 roku [27 kupców]*], s. 224–227, tab. 4. [*Zakupy artykułów włókienniczych przez kupców białoruskich i litewskich w Toruniu w 1605 roku [32 kupców]*], s. 228, tab. 5 [*Zakupy artykułów włókienniczych przez kupców białoruskich i litewskich w Toruniu w latach 1600 i 1605*]. 1605 m. Gardino muitinės knyga nurodyta ir straipsnyje: V. Cibulskas, Įvežtiniai meniniai ir buitiniai dirbiniai Lietuvoje, ... p. 178, 13 nuoroda, p. 182, 20 nuoroda, p. 187, 22 nuoroda. Tačiau šiais atvejais autorius minėtu šaltiniu remiasi rašydamas ne apie audinius, o apie metalo dirbinius, molinius bei stiklinius indus.
- ⁴ Tai liudija kitose LDK muitinėse vestos muitų knygos. Kai kurios jų yra išlikusios ir saugomos *VUBRS*.
- ⁵ Pl. apie tarptautinių mugių tinklą Lenkijoje, jų funkcijas ir ryšius su Vakarų ir Rytų Europos kraštais, apie Gniezno muges rašyta: J. Topolski, ten pat, s. 167–182.
- ⁶ *Toruń dawny i dzisiejszy*, *Zarys dziejów*, pod redakcją Mariana Biskupa opracowali Stefan Cackowski, Jadwiga Chudzikowa, Antoni Czacharowski, Ryszard Suddziński, Jan Sziling, Kazimierz Wajda, Mieczysław Wojciechowski, Warszawa–Poznań–Toruń, 1983, s. 164–165.
- ⁷ Vardinį šių pirklių sąrašą žr. priede. Anksčiau apie 1600 m. ir 1605 m. Gardino muitinės knygas rašiusieji vardinį pirklių sąrašą nėra pateikę.
- ⁸ *VUBRS*, f. 4-13161 (A-372), l. 6v-7; Ten pat, f. 4-13161 (A-372), l. 25.
- ⁹ Ten pat, l. 25–25v.
- ¹⁰ Ten pat, f. 4-A 2106, l. 13v, 52, 106.
- ¹¹ Šiuo ir kitais atvejais audinys apibūdinamas pagal naujausią Lenkijoje parengtą žodyną: I. Turnau, *Słownik ubiorów. Tkaniny, wyroby pozatkackie, skóry, broń i klejnoty oraz barwy znane w Polsce od średniowiecza do początku XIX w.*, Warszawa, 1999. Reikalui esant, remiamasi kita literatūra.
- Nurodant ir apibūdinant audinį, skliaustuose teikiamos visos šaltinyje – 1600 m. ir 1605 m. Gardino muitinės knygos – užfiksuotos to audinio pavadinimo formos originalo kalba. Toks būdas pasirinktas dėl to, kad XVII a. pradžios muitų knygos to paties audinio pavadinimo užrašytos formos skiriasi, ir tai sukelia rimtų identifikavimo problemų.
- ¹² I. Turnau, ten pat, s. 52.
- ¹³ J. Topolski, ten pat, s. 201; I. Turnau, ten pat, s. 183; R. Rybarski, *Handel i polityka handlowa Polski w XVI stuleciu*, Warszawa, 1958, t. 1 (Przedruk fotoofsetowy z wydania 1928 r.), s. 164–165.
- ¹⁴ *VUBRS*, f. 4-A 2106, l. 13v, 52, 106.
- ¹⁵ *VUBRS*, f. 4-13161 (A-372), l. 4v. Ritinį sudarydavo tokio ilgio audinys, kokį priklausomai nuo rūšies buvo įmanoma išausti horizontaliomis audžiamosiomis staklėmis. Dažniausiai ritinį sudarydavo 25–40 uolekčių (šiuo metu nustatyta, kad uolekčio ilgis – 576 mm; senojoje Lenkijoje uolekčio ilgis įvairavo). Pl. žr.: I. Turnau, ten pat, s. 108, 181.
- ¹⁶ I. Turnau, ten pat, s. 82.
- ¹⁷ Ten pat, p. 62; J. Topolski, ten pat, s. 207.
- ¹⁸ Pl. žr.: J. Topolski, ten pat, s. 206.
- ¹⁹ Pl. žr.: Z. Guldon, L. Stępkowski, *Z dziejów Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku*, s. 45.
- ²⁰ Pl. žr.: R. Rybarski, ten pat, s. 164.
- ²¹ Pl. žr.: V. Cibulskas, Įvežtiniai meniniai ir buitiniai dirbiniai Lietuvoje, ... p. 175; I. Turnau, ten pat, s. 124.
- ²² I. Turnau, ten pat, s. 87.
- ²³ žr. **Rasa**, ten pat, p. 153.
- ²⁴ Pl. žr.: M. Matušakaitė, ten pat, ... p. 29; J. Topolski, ten pat, s. 201; Z. Guldon, L. Stępkowski, ten pat, s. 46; I. Turnau, ten pat, s. 117.
- ²⁵ Z. Guldon, L. Stępkowski, ten pat, s. 46; I. Turnau, ten pat, s. 19.
- ²⁶ Z. Guldon, L. Stępkowski, ten pat, s. 46; I. Turnau, ten pat, s. 19.
- ²⁷ I. Turnau, ten pat, s. 177.
- ²⁸ Ten pat, p. 141.
- ²⁹ Ten pat, p. 153.
- ³⁰ Ten pat, p. 87; *Zarys historii włókiennictwa na ziemiach polskich do końca XVIII wieku*, pod red. J. Kamińskiej i I. Turnau, Wrocław–Warszawa–Kraków, 1966, s. 232.
- ³¹ I. Turnau, ten pat, s. 12.
- ³² žr. **Tryp**, ten pat, p. 191.
- ³² I. Turnau, ten pat, s. 11, 16–17, 184, 204; pl. apie akso-mo, damasto ir kitų audinių ornamentiką XVI–XVII a. pirmojoje pusėje žr.: *Zarys historii włókiennictwa na ziemiach polskich do końca XVIII wieku*, s. 223–232.

³³ *VUBRS*, f. 4-13161 (A-372), l. 2.

³⁴ *Ten pat*, f. 4 – A 2106, l. 10v.

³⁵ *Ten pat*, f. 4-13161 (A-372), l. 37v.

Jūratė Kiaupienė

FASHION AS THE BENEFIT OF MERCHANTS: THE IMPORTS OF CLOTH, HABERDASHERIES AND OTHER CONSUMER GOODS TO THE GRAND DUCHY OF LITHUANIA IN THE EARLY 17th CENTURY

S u m m a r y

Drawing on the records of the Grodno customs post for the years 1600 and 1605, the article presents the names of the fabrics recorded in the above-mentioned sources and demonstrates the variety of forms in which these names were written in the source language. A nominal list of merchants (Appendix 1) who supplied the domestic market of the Grand Duchy of Lithuania

with cloth, accessories and other household goods is given for the first time.

Analysis of the Grodno customs records for the textiles and other consumer goods imported to the Grand Duchy of Lithuania from Gniezno and Torun in the early 17th century has shown that cloth was among the chief imports. During the years 1600 and 1605, forty kinds of woolen, cotton, linen, silk, and mixture cloths of different quality and value originating from Germany, the Czech lands, England, the Netherlands, Poland and other countries were imported to the domestic market.

Regular trips of the merchants of the Grand Duchy of Lithuania to the fairs of Gniezno and Torun as well as large volumes of cloth and other consumer goods imported allow considering them as wholesalers that satisfied the domestic needs.

A broad range of the imported goods and a wide scale of their prices show that these goods were in high demand and that they were meant for buyers of different financial status and of various social classes, *i.e.* for the mass market.